

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 69/2023 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen hallituksen koulutusleikkauksista vapaaseen sivistystyöhön

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Laura Meriluodon /vas näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 69/2023 vp:

Miten hallitus arvioi vapaan sivistystyön koulutusleikkausten vaikutukset 1. elinikäiseen oppimiseen, 2. maahanmuuttajien kotoutumiskoulutukseen, 3. lasten ja nuorten liikuntaan, 4. syrjäytymisen ehkäisemiseen ja 5. eläkeläisten hyvinvointiin ja

miten hallitus turvaa vapaan sivistystyön kattavan ja monipuolisen oppilaitosten verkoston sekä niiden lakisääteisten tehtävien hoitamisen?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Vapaalla sivistystyöllä on tärkeä rooli koulutusjärjestelmässä, jossa sen tehtävä on matalan kynnyksen tutkintoon johtamattoman koulutuksen järjestäminen.

Hallitusohjelmassa päätettiin, että vapaan sivistystyön valtionosuusrahoitukseen kohdistetaan vuodesta 2024 lukien yhteensä 25 milj. euron säästö. Valtion rahoitusta vähennetään hallitusohjelman mukaan seuraavasti: kansalaisopistot 12,5 m€, opintokeskukset 7 m€, kesäyliopistot 2 m€, kansanopistot 2 m€ ja liikunnan koulutuskeskukset 1,5 m€. Hallitus on kuitenkin budjettiriihessä päättänyt puolittaa kesäyliopistoille ja opintokeskuksille kohdistuvia säästöjä vuodelle 2024 siten, että kesäyliopistojen rahoituksen vähennys on 2 m€:n sijasta 1 m€ ja opintokeskusten rahoituksen vähennys 7 m€:n sijasta 3,5 m€.

Hallituksen tavoitteena on, että oppilaitosten ylläpitäjät korottaisivat koulutusten opiskelijamaksuja paikkaamaan valtionosuusrahoituksen alenemista. Opiskelijamaksuista päättävät vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjät. Näin ollen ylläpitäjien on uudessa tilanteessa pohdittava, kuinka paljon on mahdollista korottaa opiskelijamaksuja tai onko ylläpitäjällä mahdollisuus paikata rahoituksen vähenemistä muilla tuloilla. Viimeinen vaihtoehto on varmasti supistaa tarjontaa, jotta ylläpitäjien talous pysyy tasapainossa.

Vapaan sivistystyön momentilla on myös vuosittain varattuna valtionavustusta opintosetelirahoitukseen kansalaisopistoille, kansanopistoille ja opintokeskuksille opiskelijamaksujen alentamiseksi tai poistamiseksi tietyille kohderyhmille. Opetushallitus jakaa opintosetelirahoituksen hakemusten pohjalta oppilaitosten ylläpitäjille. Hakuohjeessa luetellaan kohderyhmät, joille opintosetelirahoitusta on mahdollista kohdentaa ja ylläpitäjät priorisoivat hakemuksissaan oman alueen ja koulutustehtävän näkökulmasta tärkeät kohderyhmät. Näin on mahdollista priorisoida opintosetelirahoituksessa esim. eläkeläisiä, matalan koulutustason omaavia opiskelijoita tai työttömiä.

Liikunnan koulutuskeskusten strategiakauden painopisteenä on ollut keskittyminen yhteiskunnalliseen tehtävään, lasten liikkumattomuuteen vastaamiseen. On oletettavaa, että koulutuskeskusten pääpainopiste tulee leikkauksista huolimatta edelleen olemaan myös tulevina vuosina keskittymisen lasten ja nuorten liikuntaan.

Leikkaukset eivät kohdistu maahanmuuttajien maksuttomaan kotoutumiskoulutukseen, eli kotoutumissuunnitelmaan hyväksytyt koulutuksen rahoitus pysyy ennallaan. Ruotsinkieliseen kotoutumiskoulutukseen esitetään lisäksi miljoonan euron lisäystä vuodelle 2024.

Opetus- ja kulttuuriministeriö seuraa leikkausten vaikutuksia toteutuneisiin opetustunteihin, opiskelijaviikkoihin ja opiskelijavuorokausiin Opetushallituksen kustannustiedonkeruun kautta. Vasta toteutuneiden suoritteiden kautta on mahdollista arvioida miten säästöt ovat vaikuttaneet toteutettaviin koulutusmääriin. Monet vapaan sivistystyön ylläpitäjät ovat myös vapaaehtoiselta pohjalta toteuttaneet enemmän koulutusta, kuin mihin valtion rahoitus on vuosien varrella riittänyt.

Osa vapaan sivistystyön oppilaitoksista ovat hyvin pieniä. Näissä tilanteissa ylläpitäjätverkoston rakenteellinen kehittäminen voi nousta vaihtoehdoksi kestävä koulutustoiminnan varmistamiseksi uudessa tilanteessa. Aloite rakenteelliselle kehittämiselle on aina ylläpitäjälähtöinen, mutta opetus- ja kulttuuriministeriö suhtautuu lähtökohtaisesti positiivisesti tämän kaltaisiin ylläpitämislupia koskeviin hakemuksiin.

Helsingissä 6.10.2023

Opetusministeri Anna-Maja Henriksson

VN/26568/2023-OKM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: